

طراحی مدل اثربخشی غنی‌سازی اوقات فراغت دانشجومعلمان دانشگاه فرهنگیان با تأکید بر فعالیتهای فرهنگی و دینی به روش مدل پارادایمی^۱

مقاله پژوهشی
اصیل
**Original
Article**

هاجر عاشوری نالکیاشری،^۲ مهران مهدی‌زاده،^۳ سحر اسدزاده منجیلی^۴

چکیده

هدف: توجه جدی و برنامه‌ریزی دقیق و جامع از سوی مسئولان ملی و استانی برای غنی‌سازی اوقات فراغت دانشجومعلمان به علت حساسیت این قشر در تعلیم و تربیت آیندگان، لازم و ضروری است؛ لذا هدف این پژوهش، ارائه مدلی اثربخش در راستای غنی‌سازی اوقات فراغت با تأکید بر فعالیتهای فرهنگی و دینی به منظور تحقق راهبردهای منشور فرهنگی-دینی دانشگاه فرهنگیان بود. **روش:** پژوهش حاضر به لحاظ هدف، توسعه‌ای-کاربردی است. در پژوهش حاضر برای مرور مبانی نظری و پیشینه پژوهش، از مطالعات کتابخانه‌ای و اسنادی و برای گردآوری داده‌های میدانی از ابزار مصاحبه نیمه ساختاریافته بهره گرفته شد. جامعه آماری پژوهش متشکل از سه دسته کارکنان ستادی دانشگاه فرهنگیان، اساتید و اعضای هیئت علمی و دانشجومعلمان بود که از بین آنها ۳۰ نفر با استفاده از روشهای نمونه‌گیری غیر احتمالی قضاوتی و گلوله‌برفی انتخاب شدند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، از روش آمار توصیفی برای تبیین اطلاعات جمعیت‌شناختی مصاحبه‌شوندگان و از روش نظریه داده‌بنیاد و مدل پارادایمی استراوس و کوربین برای کدگذاری باز، محوری و گزینشی و طراحی مدل استفاده شد.

◇ تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۳/۰۸؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۲۰

۱. این مقاله، مستخرج از طرح پژوهشی مصوب در دانشگاه فرهنگیان استان گیلان است.

۲. دکترای تخصصی مدرسی معارف (گرایش قرآن و متون اسلامی)، استادیار گروه آموزش معارف اسلامی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران. (نویسنده مسئول). نشانی: تهران؛ دانشگاه فرهنگیان، گروه آموزش معارف اسلامی. کد پستی:

۸۸۹-۱۴۶۶۵ تلفن: ۰۹۱۲۴۸۵۴۳۰۶ / ashouri_nalkiashari@yahoo.com

۳. کارشناس ارشد مدیریت صنعتی، گروه مدیریت دانشگاه گیلان. رشت، ایران.

mehranmehdizade@yahoo.com

۴. دانشجوی دکتری مدیریت بازرگانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد زنجان. زنجان، ایران.

asadzadeh.manjili@gmail.com

یافته‌ها: پس از تحلیل داده‌ها، مدل اثربخش غنی‌سازی اوقات فراغت دانشجومعلم‌ان مبتنی بر ۳۱ عامل علی در پنج دسته (عوامل روان‌شناختی، فردی- شخصیتی، ارتباطی و تعاملی، جمعیت‌شناختی و نگرشی- اعتقادی)؛ ۱۵ عامل زمینه‌ای در سه دسته (عوامل سازمانی و آموزشی، مدیریتی و زیرساختی)؛ ۱۷ عامل مداخله‌گر در چهار دسته (فرهنگی و اجتماعی، فناوریانه، نهادی- سیاسی و اقتصادی- مالی)؛ ۳۰ راهبرد در شش دسته (اقدامات راهبردی مدیریتی و ساختاری، تعاملی، پشتیبان و تسهیلگر، توسعه‌گرا و زیرساختی، دانشی، فناوریانه و آینده‌نگر و مشورتی و ترویجی) و ۳۰ پیامد خرد و کلان در دو دسته (پیامدهای شغلی فردی و اجتماعی) طراحی شد. **نتیجه‌گیری:** مدل نهایی ارائه‌شده می‌تواند مبنایی برای مدیران ارشد ملی و استانی دانشگاه فرهنگیان برای غنی‌سازی اوقات فراغت دانشجومعلم‌ان در عصر حاضر باشد و مدیران بر اساس راهبردهای شش‌گانه تعریف‌شده در این پژوهش، می‌توانند اقداماتی متناسب برای غنی‌سازی اوقات فراغت دانشجومعلم‌ان با تکیه بر فعالیتهای فرهنگی و دینی ارائه دهند.

واژگان کلیدی: غنی‌سازی اوقات فراغت، فعالیتهای فرهنگی- دینی، دانشجومعلم‌ان، دانشگاه فرهنگیان، نظریه داده‌بنیاد.

الف) مقدمه

شغل پایدار، شغلی است که در آن «کارمندان در طول دوره خود، سالم، موگد، شاد و شاغل باقی بمانند و متناسب با متن زندگی گسترده‌تری داشته باشند. با این وجود، دستیابی به شغل پایدار در طول دوره کاری به شکلی که متناسب با شرایط زندگی فرد باشد، یک کار چالش‌برانگیز بوده، نیازمند مدیریت پیچیدگی روابط بین حوزه‌های کاری و غیر کاری است» (کلی و همکاران، ۲۰۲۰^۱)؛ زیرا پژوهشگران مختلفی پی برده‌اند که رابطه معناداری بین شادی، موگد بودن، سلامت و رضایتمندی و اوقات فراغت وجود دارد؛ بنابراین، اوقات فراغت یکی از مؤلفه‌های اصلی زندگی است که توجه به آن و چگونگی گذران آن، بر سلامت جسمی و روانی آحاد مردم تأثیرگذار است و معمولاً افراد شرکت‌کننده در فعالیتهای اوقات فراغت، تجارب لذت‌بخشی را کسب می‌کنند (کیو و همکاران، ۲۰۱۹^۲). به همین دلیل، صاحب‌نظران علوم اجتماعی، اوقات فراغت را معیار مناسبی برای تشخیص سلامت و استحکام ساختار تربیتی جامعه دانسته، بر این باورند که بهره‌برداری شایسته از زمانهای فراغت، جامعه را به سوی سازندگی اخلاقی و شکوفایی اقتصادی هدایت کرده و توجه به غنی‌سازی آن، لازم و ضروری است.

1. Kelly, Strauss, Arnold & Stride
2. Qiu, Tian, Lin & Zhou

در این بین، قشر دانشجومعلم‌ان از جمله اقشار جامعه‌اند که اوقات فراغتشان بایستی با توجه به نقش حساس آنها در تعلیم و تربیت آیندگان، برنامه‌ریزی شده و به صورت جدی از طرف مسئولان مربوطه انجام شود؛ لذا توجه جدی به غنی‌سازی اوقات فراغت دانشجومعلم‌ان در سطوح ملی و استانی به منظور تحقق راهبردهای منشور فرهنگی - دینی دانشگاه فرهنگیان ضرورت دارد؛ موضوعی که جز در پژوهشهای انگشت‌شمار، به ویژه در حوزه دانشجومعلم‌ان، کمتر به آن پرداخته شده است. از طرفی، با عنایت به اهداف کلان دانشگاه فرهنگیان در افق ۱۴۰۴ مبنی بر «تربیت دانش‌آموختگان (معلم‌ان، مدیران و کارکنان) برخوردار از شایستگی‌های عام (اسلامی، انقلابی، ایرانی و انسانی)، تخصصی و حرفه‌ای طراز آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران، ساماندهی و مدیریت علمی فرایند توانمندسازی و ارتقای سطح شایستگی معلم‌ان، مدیران و سایر منابع انسانی آموزش و پرورش شامل دانشگاه فرهنگیان با محوریت اهداف تعلیم و تربیت اسلامی، تقویت و ارتقای جایگاه پژوهش و نوآوری و تولید علم و فناوری در حوزه تربیت معلم و دانش‌میان‌رشته‌ای آموزش در سطح ملی - نوآوری و تحول در رشته‌ها، ساختار و محتوای برنامه‌ها با رعایت الزامات اسناد فرادستی، مانند سند تحول بنیادین نظام تعلیم و تربیت، سند برنامه درسی ملی، نقشه جامع علمی کشور و سند دانشگاه اسلامی»، توجه به مسائل مهمی همچون اوقات فراغت دانشجومعلم‌ان، بسیار حائز اهمیت است و با عنایت به اینکه پژوهش حاضر برای اولین بار به طراحی مدلی جامع و توسعه‌یافته‌تر نسبت به مدل‌های پیشین به روش مدل پارادایمی مبتنی بر عوامل علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها برای اثربخشی غنی‌سازی اوقات فراغت همراستا با اهداف کلان دانشگاه فرهنگیان در افق ۱۴۰۴ مبادرت کرده، از این حیث دارای نوآوری است.

۱. بیان مسئله

پژوهشگران پیشین به صورت محدود برخی از چالش‌های پیش روی اوقات فراغت را در رابطه با دانشجویان و دانشجومعلم‌ان شناسایی کرده‌اند. برای نمونه؛ قدیریان مارنانی و همکاران (۱۴۰۰)، چالش‌های زیرساختی، مالی، فرهنگی - اجتماعی و فناورانه؛ حامدی و همکاران (۱۴۰۰)، چالش‌های سازمانی و ساختاری؛ حیدری و منصوری (۱۴۰۰)، چالش‌های عرفی - فرهنگی، ذهنی، ساختاری و سیاسی؛ رومانی و همکاران (۱۳۹۸)، چالش‌های نهادی و سازمانی؛ منصوری و همکاران (۱۳۹۹)، چالش‌های فردی، اجتماعی و محیطی، دولتی و عوامل مدیریتی؛

رضایی (۱۳۹۸)، مشکلات زیرساختی، مالی، فردی، مدیریتی؛ سانتینی^۱ و همکاران (۲۰۲۲)، چالش‌های ذهنی و فردی؛ یوزگنج و کوک^۲ (۲۰۲۲)، چالش‌های اجتماعی و رفتاری؛ گارن و سیمونتون^۳ (۲۰۲۲)، چالش‌های فردی؛ چن و لیو^۴ (۲۰۲۰)، چالش‌های مالی و زیرساختی و بیچسکو^۴ (۲۰۱۴)، چالش‌های زمانی و فردی را طی پژوهش‌های خود، شناسایی کرده و براساس آن به ارائه راهکار پرداخته‌اند.

اما همان‌طور که مشاهده شد، اغلب پژوهش‌های پیشین به معرفی ابعاد محدودی از چالش‌ها و در پی آن، ارائه راهکارهای متناسب با آن چالش‌ها پرداخته بودند؛ حال آنکه طی آسیب‌شناسی وضع موجود اوقات فراغت دانشجومعلم‌ان توسط نویسندگان مقاله مشخص شد که اوقات فراغت دانشجومعلم‌ان با چالش‌های بیشتر و متنوع‌تری مواجه است که پس از شناسایی، در پنج دسته چالش اساسی از جمله: چالش‌های نهادی و ساختاری (اختلاف نگرش و سیاستها و نبود نگاه منسجم و واحد به مقوله اوقات فراغت از سوی مسئولان؛ ساختار ضعیف آموزش و عدم انعطاف و ناهماهنگی برنامه‌های آموزشی با ساعات فراغت؛ عدم حمایت و پشتیبانی مسئولان ملی و استانی؛ تعامل اندک و ناهماهنگی نهادهای ذی‌ربط؛ وجود موانع دست‌وپاگیر و بوروکراسی‌ها)؛ چالش‌های مدیریتی و مالی (عدم برنامه‌ریزی جامع، هدفمند، متنوع، جذاب، اثربخش و آینده‌نگر در حوزه اوقات فراغت، فقدان مربیان و اساتید راهنما و مشاور کارآزموده و هدایتگر، بی‌ثباتی مدیریتی و فقدان مدیران شایسته، کم‌رنگ بودن آموزشها و مشاوره، عدم استفاده بهینه از ظرفیت خرد جمعی کانونها و انجمنها؛ ضعف نیروی انسانی و کمبود کارشناسان فرهنگی توانمند در حوزه برنامه‌ریزی و اجرا، بی‌توجهی به علائق، ویژگی‌ها و نیازهای دانشجومعلم‌ان، عدم تدارک و برگزاری اردوها و سفرهای مناسب، کاربردی نبودن موضوعات گذران فراغت؛ کمبود بودجه و اعتبارات دولتی)؛ چالش‌های زیرساختی و فناورانه (توزیع نامتناسب امکانات و فضاهای فراغتی)؛ چالش‌ها و محدودیت‌های فردی و خانوادگی (محدودیت منابع درآمدی خانواده؛ محدودیت‌های خانوادگی و عدم حمایت آنها؛ بی‌برنامگی و فقدان فرهنگ و نظم‌پذیری در استفاده بهینه از اوقات فراغت؛ محدودیت زمانی و حجم زیاد تکالیف و تراکم دروس؛ درون‌گرایی برخی افراد و عدم علاقه به انجام فعالیتهای اجتماعی و ارتباط با گروه همسالان

1. Santini
2. Yuzgenc & Koc
3. Garn & Simonton
4. Bichescua

و اساتید؛ بی‌انگیزگی و کم‌تحرکی؛ عدم شناخت و درک صحیح از اوقات فراغت و کمبود آگاهی و اطلاعات از فواید آن) و چالش‌های اجتماعی، فرهنگی و سیاسی (تفاوت نگرش ناشی از هنجارهای اجتماعی؛ محدودیت‌های جنسیتی و اجتماعی؛ محدودیت‌های ناشی از شیوع بیماری‌های عفونی؛ مسائل سیاسی؛ مقتضی نبودن شرایط فرهنگی و اخلاقی جامعه؛ تحولات و دگرگونی‌های سریع در اجتماع، وابستگی بیش از حد در فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی و رهاشدگی فضای مجازی) دسته‌بندی شدند.

اما شناسایی چالش‌ها به تنهایی کافی نیست؛ بلکه برای حل چالش‌های موجود و مواجهه با چالش‌های آتی، بهترین راهکار پس از آسیب‌شناسی اوقات فراغت دانشجوی معلمان، اقدام برای غنی‌سازی آن است؛ زیرا اگر اوقات فراغت به درستی پشت سر گذاشته شود، می‌تواند در تقویت انگیزه‌های دانشجوی معلمان مؤثر باشد و انگیزه‌های تازه‌ای برای آماده‌سازی در شغل شریف معلمی ایجاد کند. در نتیجه، برای برنامه‌ریزی بهینه و غنی‌سازی اوقات فراغت دانشجوی معلمان و ساماندهی آن باید مدلی جامع و مشخص به گونه‌ای طراحی شود تا تمام دانشجوی معلمان را در بر گیرد و همراستا با منشور فرهنگی و اجتماعی دانشگاه فرهنگیان، با راهبردهایی نظیر توجه متوازن با مؤلفه‌های معنویت، عقلانیت، عدالت و آزاداندیشی در برنامه‌های فرهنگی و اجتماعی و توجه به ملاحظات ارزشی و فرهنگی، حمایت از آزاداندیشی و مواجهه انتقادی خردورزانه و تا حد امکان متناسب با تغییر و تحولات عصر حاضر باشد. لذا پژوهش حاضر در صدد پاسخ به این سؤال است که: «اثربخش‌ترین مدل برای غنی‌سازی اوقات فراغت دانشجوی معلمان با تأکید بر فعالیت‌های فرهنگی و دینی، باید شامل چه عوامل، راهبردها و پیامدهایی باشد؟».

۲. مبانی نظری و پیشینه پژوهش

آغاز تحقیقات نظام‌مند درباره اوقات فراغت به دهه‌های ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰ برمی‌گردد (زاروتیس و توکارسکی، ۲۰۲۰). برخی موضوع اوقات فراغت را از شاخه‌های جدید جامعه‌شناسی معاصر می‌دانند و معتقدند که هر روز بر اهمیت توجه به آن افزوده می‌شود. برخی از پژوهشگران نیز معتقدند که فراغت، پدیده‌ای است که با تمدن صنعتی پیوند دارد و نتیجه رشد صنعت و جامعه مصرفی بوده است؛ اما عده‌ای دیگر معتقدند که در سراسر تاریخ زندگی بشر وجود داشته و خاص زمان مشخصی نیست و هر کشور در هر مقطعی از

تاریخ که قرار داشته باشد، با مسئله اوقات فراغت مردم روبه‌روست (موسوی و کردلو، ۱۳۹۶). برخی نیز بر این باورند که اوقات فراغت به یک پدیده اجتماعی، آموزشی، فرهنگی و حتی روان‌شناسی تبدیل شده است و فعالیتهای فراغتی از جمله مسائل مهمی است که کارشناسان به عنوان آینه فرهنگی جامعه به آن می‌نگرند. این بدان معنی است که در جامعه، اوقات فراغت نشان‌دهنده ویژگی‌های فرهنگی آن جامعه است. حتی می‌توان گفت فرهنگ هر جامعه بر اساس اوقات فراغت افرادی که در آن جامعه زندگی می‌کنند، ساخته شده است (عبدلهی و همکاران، ۱۴۰۰) و بر اساس چارچوب سازوکارهای فراغتی چند سطحی، مشارکت در فعالیتهای اوقات فراغت ممکن است سلامت جسمی و روانی جمعیت را از طریق سازوکارهای پیچیده متنوعی از جمله فرایندهای اجتماعی (مانند تقویت روابط اجتماعی و مشارکت در فعالیتهای فراغتی)، فرایندهای رفتاری (مانند افزایش ابتکار اجتماعی)، فرایندهای روانی (مانند بهبود وضعیت ذهن) و فرایندهای بیولوژیکی (مانند کاهش پاسخهای التهابی) بهبود بخشد (ژو و همکاران، ۲۰۲۳^۱؛ نیلسن^۲ و همکاران، ۲۰۲۲). البته اوقات فراغت را نمی‌توان پدیده‌ای دانست که بر همه مردم تأثیرات یکسانی بگذارد. (زاروتیس و توکارسکی، ۲۰۲۰)

با همه اوصاف؛ «اوقات فراغت» به معنای زمانی است که بر اساس خواسته‌های خود فرد، بدون محدودیت از سایر شرایط صرف می‌شود؛ یا اینکه به عنوان «دوره‌ای که شخص می‌تواند از کار، آزاد و رها باشد» تعریف شده است (چن و لیو، ۲۰۲۰). در تعریفی دیگر، اوقات فراغت معمولاً به زمانی اطلاق می‌شود که افراد از طریق فعالیتهای داوطلبانه پس از کار، به آرامش برسند و از انجام فعالیتهای مدّ نظر خود لذت ببرند (ژو و همکاران، ۲۰۲۳). در مجموع، اوقات فراغت یعنی آن بخش از زمان بیداری که انسان از تعهدات شغلی و کار مولّد، آزاد است و به طور دلخواه به استراحت، ترمیم قوا و رفع خستگی روحی و جسمی می‌پردازد. به عبارتی؛ اوقات فراغت و نحوه گذران آن، یکی از شاخصهای اساسی سبک زندگی است و شیوه زندگی افراد نیز معمولاً خود را در گذران اوقات فراغت نشان می‌دهد؛ بنابراین، افراد همان‌طور که رشد می‌کنند و بزرگ می‌شوند، برای بقا و کامیابی، همواره به گذران اوقات فراغت متکی‌اند. خلاصه اینکه؛ در گذشته، اوقات فراغت را مجموعه فعالیتهای ترکیب‌شده آموزنده و آگاهی‌بخش در نظر می‌گرفتند؛ اما امروزه اوقات فراغت را فرصتی برای پرداختن

1. Xu, Zhou, Yan, Ke, Yin & Gong

2. Nielsen

به بعضی از فعالیتهای خواه جدی یا به نسبت غیر فعال که ضرورتهای زندگی اقتضا نکرده باشد، تعریف می کنند. (وانگ و همکاران، ۲۰۲۲؛ موحد و همکاران، ۱۴۰۰)

در جدول ۱، به برخی از جدیدترین پژوهشهای داخلی و خارجی انجام شده طی سه سال اخیر در رابطه با اهمیت اوقات فراغت، عوامل مؤثر بر اوقات فراغت، آثار و پیامدهای غنی سازی اوقات فراغت در بین دانشجویان و دانشجو معلمان، اشاره شده است.

جدول ۱: خلاصه‌ای از پیشینه داخلی و خارجی پژوهش

پژوهشگران	عنوان	یافته اصلی
ساعتچیان و همکاران (۱۴۰۱)	ارزیابی رضایت از نحوه گذران اوقات فراغت طلاب دانشجوی دانشگاه علوم اسلامی رضوی	یافته‌ها نشان داد که به ترتیب دو عامل روانی- عاطفی و بهداشتی- سلامتی بر رضایتمندی طلاب دانشجوی اثر معناداری دارند. همچنین مهم ترین عوامل پرداختن به ورزش؛ سلامت جسمانی، آرامش روانی، احساس لذت و قدرت بدنی بود. نتایج این پژوهش بر لزوم تقویت شاخصهایی از قبیل روانی- عاطفی، بهداشتی- سلامتی، امکانات، زمان بندی برنامه‌ها در جهت مشارکت حداکثری طلاب دانشجوی در فعالیتهای ورزشی در اوقات فراغت تأکید کرد.
تیمورنیا و امام جمعه (۱۴۰۱)	طراحی و اعتباربخشی الگوی فعالیتهای فوق برنامه دانشجوی معلمان رشته آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان	هدف پژوهش حاضر، طراحی و اعتباربخشی الگوی فعالیتهای فوق برنامه دانشگاه فرهنگیان به روش آمیخته و شناسایی ویژگی‌های فوق برنامه مبتنی بر نظریه داده‌بنیاد بود. یافته‌ها نشان داد الگوی ارائه شده فعالیتهای فوق برنامه دانشگاه فرهنگیان دارای ۱۸ ویژگی است و پس از استخراج ویژگی‌ها، ده عنصر فعالیتهای فوق برنامه طراحی شد. بر اساس نتایج، پیشنهاد شد برنامه‌های درسی و فعالیتهای فوق برنامه در جهت رشد حرفه‌ای دانشجو معلمان ادغام و بخشی از طراحی و اجرا به دانشجو معلمان محول شود.
حامدی و همکاران (۱۴۰۰)	تعلیم و تربیت دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان با تأکید بر قرآن کریم	نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که ابعاد آموزشی، شامل مدیریت دانشگاه، اساتید دانشگاه، ارزشیابی تعلیم و تربیت، امکانات تعلیم و تربیت و عوامل سازمانی، شامل ساختار سازمانی دانشگاه و فرهنگ سازمانی، از ابعاد و مؤلفه‌های تعلیم و تربیت دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان با تأکید بر قرآن کریم می‌باشند.
قدیریان مارنانی و همکاران (۱۴۰۰)	مدل پارادایمی نهادینه سازی فعالیتهای فوق برنامه ورزشی دانشگاهی در دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان	نتایج نشان داد که انگیزش، هدف گذاری، نظارت و ارزیابی، برنامه ریزی، منابع انسانی، برگزاری رویدادهای ورزشی و مهم شمردن ورزش، باور و نگرش، منابع مالی و حمایت به عنوان عوامل علی؛ امکانات و تجهیزات، بستر سازی و ارتقای کیفیت

۲۹۲ ❖ طراحی مدل اثربخشی غنی‌سازی اوقات فراغت دانشجویان ...

پژوهشگران	عنوان	یافته اصلی
		خدمات به عنوان عوامل زمینه‌ای؛ تسهیلگری (فراهم نبودن زیرساختها، مسائل مالی، نبود امکانات، عدم تأمین زیرساختهای سخت‌افزاری، مشکلات فرهنگی و اقتصادی و در حاشیه بودن ورزش) به عنوان عوامل مداخله‌گر بر نهادینه‌سازی فعالیتهای فوق‌برنامه مؤثرند.
حیدری و منصور (۱۴۰۰)	اوقات فراغت و جنسیت: تأملی بر تجربه زیسته دانشجویان دختر دانشگاه شیراز	بر اساس یافته‌های پژوهش، جنبه‌های مذهبی، محدودیتهای عرفی- فرهنگی و محدودیتهای ساختار سیاسی، به عنوان محدودیت ساختارهای جامعه بر الگوهای فراغت شناسایی شدند. همچنین تخصیص امکانات نابرابر، محدودیت در تنوع فراغت و نگاه فرهنگی، بسترهای فراغتی تبعیض‌آمیزند که فراغت آنها را شکل می‌دهد. همچنین تمایز طبقاتی و جهت‌دهی فراغتی نیز جهت‌گیری اقتصادمحور فراغت دانشجویان را معرفی می‌کند. با توجه به نتایج پژوهش پیشنهاد شد تا اقدامات مورد نیاز را برای رفع موانع ساختاری و ذهنی در بین دانشجویان در حوزه فراغت انجام دهند تا در این زمینه احساس تبعیض در بین دختران کاهش یابد.
محمدپور (۱۳۹۹)	مدیریت زمان و اوقات فراغت در دانشجویان خوابگاهی با توجه به تعالیم قرآنی	در این پژوهش بیان شد که دانشجویان خوابگاهی، از نظر نحوه زندگی، گذراندن وقت و شرایط گذراندن زمان، نسبت به بقیه متفاوت‌اند؛ بنابراین، با تکیه بر این اصول و توجه به نوع و نحوه زندگی دانشجویان خوابگاهی، می‌توان با مدیریت صحیح وقت و اوقات فراغت در آنان، به پیشرفت و تعالی جامعه کمک کرد؛ بنابراین، این پژوهش، فعالیتهای اوقات فراغت متنوعی را هم برای دستیابی به تعالی معنوی و هم برای ارتقای تحصیل، کار و سایر امور زندگی مبتنی بر تعالیم قرآنی ارائه کرد.
منصوری و همکاران (۱۳۹۹)	مدل پارادایمی گذران اوقات فراغت دانشجویان	نتایج نشان داد اوقات فراغت و نحوه گذران آن متأثر از عوامل مختلفی است. برای بهبود فعالیتهای فراغتی دانشجویان باید عوامل فردی، پیش‌رانه‌ها، عوامل اجتماعی و محیطی، عوامل دولتی و عوامل مدیریتی را مورد توجه قرار داد.
رومانی و همکاران (۱۳۹۸)	شناسایی عوامل بی‌انگیزگی تحصیلی دانشجویان معلمان دانشگاه فرهنگیان: رویکرد پدیدارشناسی	نتایج نشان داد که کادر آموزشی شامل نحوه برخورد کادر آموزشی و جایگاه علمی اساتید؛ امکانات دانشگاه شامل تغذیه و امکانات فضایی دانشگاه؛ محتوای دروس شامل سنخیت محتوا، کاربرد در آینده و محتوای دروس تخصصی، دوستان و مسائل مربوط به خود دانشجو و همچنین مسائل مربوط به سیاستهای دانشگاه فرهنگیان شامل سیاست مربوط به شغل و سیاست چگونگی برگزاری کلاسها، از جمله عواملی‌اند که در بی‌انگیزگی تحصیلی دانشجویان نقش دارند که می‌بایست با

هاجر عاشوری نالکیاشری و همکاران ♦ ۲۹۳

پژوهشگران	عنوان	یافته اصلی
		تدوین برنامه‌های اصلاحی دانشگاه فرهنگیان در جهت رفع بی‌انگیزگی تحصیلی دانشجویان اقدام کرد.
رضایی (۱۳۹۸)	بررسی نحوه گذران اوقات فراغت اساتید، دانشجویان و کارکنان زن دانشگاه ایلام با تأکید بر فعالیتهای بدنی و ورزش	نتایج نشان داد که از دیدگاه اساتید: مشغله زیاد، نبود امکانات و تأسیسات، مسائل و مشکلات فرهنگی، بی‌اطلاعی از اهمیت اوقات فراغت، نداشتن برنامه برای پر کردن اوقات فراغت؛ از دیدگاه دانشجویان: نبود امکانات و تأسیسات، مشغله زیاد، نداشتن برنامه برای پر کردن اوقات فراغت، مسائل و مشکلات فرهنگی و اجتماعی و از دیدگاه کارکنان: مشغله زیاد، عدم تمایل به کسب نشاط و احساس لذت، نبود امکانات و تأسیسات، مسائل فرهنگی و اجتماعی چالشهای عدم استفاده مطلوب از اوقات فراغت‌اند و عوامل فرهنگی، سن، میزان درآمد، میزان تحصیلات، وضعیت تأهل، گروه اجتماعی، سبک زندگی و ویژگی‌های افراد بر میزان اوقات فراغت آنها مؤثر است.
سانچز تورس و همکاران ^۱ (۲۰۲۳)	عوامل مؤثر بر دانشجویان در انجام اکوتوریسم در زمان اوقات فراغت	این مطالعه به بررسی عوامل مؤثر بر رفتار اکوتوریستی دانشجویان دانشگاه ملدین کلمبیا در زمان اوقات فراغت و درک اینکه چه چیزی باعث انگیزه دانشجویان می‌شود پرداخت. نتایج پژوهش نشان داد که دانشجویان با نگرش مثبت تمایل به فعالیتهای مرتبط با طبیعت دارند. همچنین عواملی نظیر نوع نگرش، زمان، برنامه‌ریزی منظم، میزان سرگرم‌کنندگی و میزان لذت بردن، از عوامل مؤثر برای انجام فعالیتهای اکوتوریسمی دانشجویان در زمان اوقات فراغت معرفی شدند.
یوزگنج و کوک (۲۰۲۲)	بررسی مشارکت دانشجویان دانشگاه در فعالیتهای اوقات فراغت و انگیزه اوقات فراغت آنها در طول کرونا	بر اساس نتایج پژوهش، در حالی که تفاوت معناداری در متغیرهای جنسیت، درآمد ماهانه و نوع فعالیت مقیاس انگیزش اوقات فراغت وجود داشت، در متغیر فراوانی فعالیت ماهانه تفاوت معناداری مشاهده نشد. در نتیجه، عامل تنظیم بیرونی، قوی‌ترین اثر را بر انگیزه اوقات فراغت افراد داشت. علاوه بر این، با وجود محدودیتهای دوره همه‌گیری، مشاهده شد که دانشجویان با انجام فعالیت بدنی منظم برای محافظت از خود فعال ماندند.
گارن و سیمونتون (۲۰۲۲)	باورهای انگیزشی، احساسات، فعالیتهای فیزیکی اوقات فراغت و رفتاری تحرک در دانشجویان	نتایج نشان داد که نه لذت و نه خستگی، روابط بین کنترل شرکت‌کنندگان و باورهای ارزشی و فعالیتهای فیزیکی اوقات فراغت متوسط، قوی و رفتاری بی‌تحرک را میانجی‌گری نمی‌کند؛ با این حال، احساس کسالت و خستگی به طور منفی، فعالیتهای فیزیکی اوقات فراغت قوی را پیش‌بینی می‌کند یا به عبارتی؛ فعالیت فیزیکی قوی آینده را کاهش می‌دهد.

¹ Sanchez-Torres, Hernandez Fernandez & Perlaza Lopera

۲۹۴ ♦ طراحی مدل اثربخشی غنی‌سازی اوقات فراغت دانشجویان ...

پژوهشگران	عنوان	یافته اصلی
باکی ارتکین ^۱ (۲۰۲۱)	تأثیر مزایای اوقات فراغت بر احساس تنهایی دانشجویان	بر اساس نتایج تحقیق، بین احساس تنهایی افراد بر اساس گروه‌های سنی و مزایای اوقات فراغت بر اساس جنسیت، تفاوت وجود دارد. همچنین وی پی برد که با افزایش مزایای اوقات فراغت افراد، احساس تنهایی کاهش می‌یابد.
چن و لیو (۲۰۲۰)	وضعیت اوقات فراغت و معنای آموزش اوقات فراغت برای دانشجویان در چین	نتایج نشان داد که مشکلات اصلی زندگی فراغت دانشجویان مربوط به کمبود حمایت مالی برای فعالیتهای فراغت، توزیع غیر منطقی اوقات فراغت، فعالیتهای اوقات فراغت منفی، تمرکز ناکافی بر جنبه‌های اجتماعی است و پیشنهاد دادند که باید به منظور غنی‌سازی اوقات فراغت، آن را به صورت علمی ترتیب دهند.

همان‌طور که اشاره شد، در جدول ۱ به جدیدترین پژوهشهای سه سال اخیر داخلی و خارجی در رابطه با غنی‌سازی و گذران اوقات فراغت اشاره شد. اما طبق جمع‌بندی‌ها و غربالگری نتایج حدود ۵۰ مقاله داخلی و خارجی طی ۱۰ سال اخیر، در نهایت ۴۴ عامل مؤثر بر اوقات فراغت، ۳۰ راهکار غنی‌سازی و ۲۵ پیامد ناشی از اجرای غنی‌سازی اوقات فراغت احصا شد. از جمله معایب پژوهشهای پیشین، عدم جامعیت، نگرش محدود بر چند دسته عوامل مؤثر، راهبردها و پیامدها و تکراری و کلیشه‌ای بودن و عدم همراستایی و همسویی با تغییر و تحولات اجتماعی و فناوری ناشی از گسترش رسانه‌های اجتماعی و فضای مجازی بود؛ اما در پژوهش حاضر سعی شد علاوه بر شناسایی عوامل بیشتر، نواقص و محدودیتهای پژوهشهای پیشین تا حد بالایی برطرف شود و به نوعی مدلهای پیشین توسعه یابد و در عین حال، مباحث کاربردی در آن گنجانده شود.

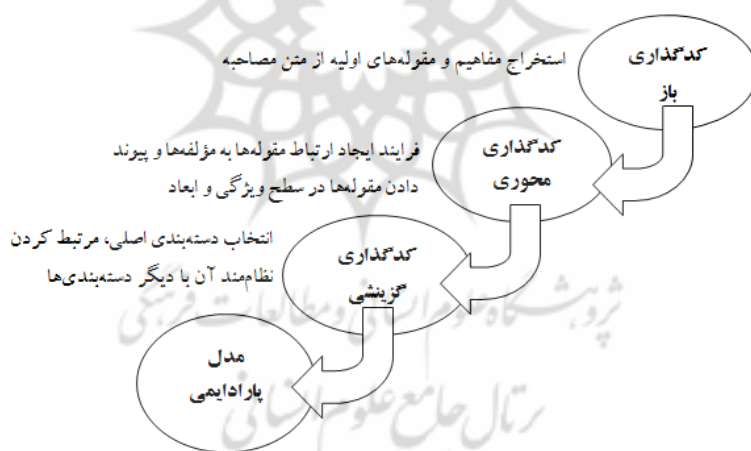
ب) روش و ابزار

پژوهش حاضر به لحاظ هدف، توسعه‌ای - کاربردی است. توسعه‌ای است؛ زیرا با توجه به انجام پژوهشهای محدود در راستای بهینه‌سازی اوقات فراغت دانشجویان، این پژوهش به دنبال بسط و گسترش یافته پژوهشهای پیشین (از جمله توسعه راهکارها و طراحی مدل جامع) است. کاربردی است؛ زیرا در صدد حل مشکلات و رفع موانع پیش روی گذران بهینه و غنی اوقات فراغت دانشجویان است.

از نظر روشهای گردآوری داده‌ها، در پژوهش حاضر از روش کتابخانه‌ای برای مرور مبانی نظری و پیشینه پژوهش و از روش میدانی و ابزار مصاحبه نیمه ساختاریافته برای گردآوری اطلاعات تکمیلی برای طراحی مدل بهره گرفته شد.

جامعه و نمونه آماری پژوهش: جامعه آماری پژوهش متشکل از سه دسته کارکنان ستادی دانشگاه فرهنگیان از سطوح مدیریتی تا کارشناسی، اساتید مدعو و عضو هیئت علمی و کلیه دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان از رشته‌ها و گروه‌ها و ورودی‌های مختلف در نظر گرفته شده و از بین آنها ۳۰ نفر با استفاده از روشهای نمونه‌گیری قضاوتی و گلوله‌برفی انتخاب شدند.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز بدین ترتیب بود که بر اساس نظریه داده‌بنیاد و روش مدل پارادایمی استراوس و کوربین، مجموع داده‌های حاصل از مصاحبه به صورت شکل ۱ و به ترتیب در قالب کدگذاری باز، محوری و انتخابی، دسته‌بندی و مدل پژوهش بر اساس آن طراحی شد.

شکل ۱: مراحل انجام روش نظریه داده‌بنیاد و کدگذاری

ج) یافته‌ها

۱. اطلاعات جمعیت‌شناختی مصاحبه‌شوندگان
در جدول ۲، به نتایج مربوط به اطلاعات جمعیت‌شناختی مصاحبه‌شوندگان اشاره شده است.

جدول ۲: نتایج مربوط به اطلاعات جمعیت‌شناختی مصاحبه‌شوندگان

درصد فراوانی	فراوانی	گزینه‌ها (پاسخها)	ویژگی‌های جمعیت‌شناختی
۷۰	۲۱	خانم‌ها	جنسیت
۳۰	۹	آقایان	
۲۶/۷	۸	کارشناسی، کاردانی و دانشجوی کارشناسی	تحصیلات
۲۰	۶	دانشجو یا فارغ‌التحصیل کارشناسی ارشد	
۵۳/۳	۱۶	دانشجوی دکترا و دکترا	
۳۳/۳	۱۰	زیر ۳۵ سال	سن
۱۶/۷	۵	۳۵ تا ۴۵ سال	
۵۰	۱۵	۴۵ سال به بالا	
۳۳/۳	۱۰	زیر ۱۰ سال	سابقه فعالیت
۲۰	۶	۱۰ تا ۲۰ سال	
۴۶/۷	۱۴	۲۰ سال و بالاتر	
۲۶/۷	۸	کارکنان بخش ستاد	وضعیت شغلی
۴۶/۶	۱۴	استاد	
۲۶/۷	۸	دانشجومعلم	

طبق اطلاعات جدول ۲، ۳۰ درصد مصاحبه‌شوندگان، آقا و ۷۰ درصد، خانم بودند؛ بیش از ۵۳ درصد مصاحبه‌شوندگان دارای مدرک تحصیلی دکترا یا دانشجوی دکترا بودند؛ نیمی از مصاحبه‌شوندگان در رده سنی ۴۵ سال به بالا بودند؛ بیش از ۴۶ درصد مصاحبه‌شوندگان دارای سابقه ۲۰ سال به بالاتر بودند؛ بیش از ۴۶ درصد مصاحبه‌شوندگان در وضعیت استاد بودند و پس از آن، افراد با وضعیت شغلی کارکنان ستادی (اعم از مدیر، معاون، کارشناس و سایر) و دانشجومعلم‌ان با سهمی برابر، یعنی ۲۶/۷ درصد در رتبه دوم قرار داشتند. تحلیل اطلاعات جمعیت‌شناختی نشان می‌دهد که اغلب مصاحبه‌شوندگان علاوه بر تحصیلات و سابقه بالا، به واسطه وضعیت شغلی، از قلمرو مکانی پژوهش نیز شناخت مناسبی داشته‌اند و لذا می‌توان تا حد بسیار بالایی به پاسخهای آنان اتکا کرد.

۲. یافته‌های تحلیلی

در جداول ۳ تا ۷، به دلیل محدودیت فقط به نتایج حاصل نهایی کدگذاری محوری و گزینشی که از مصاحبه عمیق با ۳۰ نفر احصا شد، اشاره شده است.

جدول ۳: عوامل علی نهایی مؤثر بر غنی‌سازی اوقات فراغت

عوامل اصلی (کدهای گزینشی)	عوامل فرعی (کدگذاری محوری)
روان‌شناختی	تمایل و احساس نیاز به کسب نشاط و تفریح، شادکامی آمادگی جسمی، ذهنی و روانی انگیزه‌های درونی و بیرونی برای بهره‌گیری مفید از فراغت امید به زندگی و نیاز به بقا و کامیابی افراد روحیه هیجانی و ریسک‌پذیر عزت نفس خودکنترلی و ثبات عاطفی
فردی و شخصیتی	ادراک و عادت رفتاری سطح اطلاعات، سواد، علم و دانش برنامه فردی منظم و هدفمند برای فرصت‌های فراغتی استعداد و تجارب فردی ذوق، سلیقه و علاقه‌های فردی اخلاق فردی شخصیت و ذات فرد
نگرشی و اعتقادی	اعتقادات دینی و مذهبی سطح نگرش و باور افراد درباره اوقات فراغت سطح فکری دانشجو معلمان
جمعیت‌شناختی	جنسیت سن وضعیت تأهل و مسئولیت‌های خانوادگی سطح تحصیلات توان مالی و درآمد افراد وضعیت سکونت و محل زندگی و رشد نوع نگرش و سطح فرهنگی و اقتصادی خانواده آزاد بودن وقت و زمان در دسترس سبک زندگی وضعیت شغلی فرد میزان رضایتمندی از زندگی
ارتباطی و تعاملی	تمایل به مشارکت و کار تیمی میزان اجتماعی بودن تمایل به ارتباط با گروه همسالان و سایرین

۲۹۸ ♦ طراحی مدل اثربخشی غنی‌سازی اوقات فراغت دانشجویان ...

طبق جدول ۳، در نهایت ۳۱ عامل فرعی (کد محوری) در پنج دسته عوامل اصلی (کدهای گزینشی)، شامل عوامل روان‌شناختی، فردی و شخصیتی، نگرشی و اعتقادی، ارتباطی و تعاملی و جمعیت‌شناختی، به عنوان عوامل علی برای ورود به مدل نهایی تعیین شدند.

جدول ۴: عوامل زمینه‌ای نهایی مؤثر بر غنی‌سازی اوقات فراغت

عوامل اصلی	عوامل فرعی
مدیریتی	حمایت و پشتیبانی مدیران ارشد دانشگاه تصمیم‌گیری و مسئولیت‌پذیری مدیران برنامه‌ریزی دقیق، هدفمند، جذاب و متنوع از سوی دانشگاه مدیریت منابع مالی برای اجرای برنامه‌های فراغتی
سازمانی و آموزشی	ساختار و رویکرد نظام آموزش و یادگیری برنامه‌زمان‌بندی و حجم فعالیت‌های آموزشی همکاری و اعتمادسازمانی سطوح و بخش‌های مختلف دانشگاه مشوق‌های سازمانی فرهنگ سازمانی حاکم بر دانشگاه نقش اساتید و مبلغین مجرب، توانمند و هدایتگر وجود نیروی انسانی کارآمد توانمند و کافی و باثبات اطلاع‌رسانی و تبلیغات برنامه‌های فراغتی از سوی دانشگاه فعالیت گروه‌ها و انجمن‌های علمی در دانشگاه
زیرساختی	تناسب و سازگاری فضا و امکانات فراغتی سراغه کافی فضا و امکانات باکیفیت، ایدئال، به‌روز و در دسترس

طبق جدول ۴، در نهایت ۱۵ عامل فرعی (کد محوری) در سه دسته عوامل اصلی مدیریتی، سازمانی و آموزشی و زیرساختی، به عنوان عوامل زمینه‌ای برای ورود به مدل نهایی شناسایی شدند.

جدول ۵: عوامل مداخله‌گر نهایی مؤثر بر غنی‌سازی اوقات فراغت

عوامل اصلی	عوامل فرعی
نهادی - سیاسی	قوانین، دستورالعمل‌های اجرایی و مصوبات برنامه‌های جامع، اصولی و عملیاتی دولت و دستگاه‌های اجرایی سیاست‌های راهبردی کلان حاکمیت همکاری و تعامل نهادها و دستگاه‌های مسئول همگرایی و تفاهات مسئولان سیاسی کشور نقش نهادها و سازمان‌های حاکمیتی و وزارتخانه‌های مسئول و متولی امر

عوامل اصلی	عوامل فرعی
	وضعیتی سیاسی و امنیت حاکم بر کشور و جامعه
اقتصادی و مالی	نوسان شدید پارامترهای کلان اقتصادی تورم و رشد هزینه‌ها، سطح درآمد میزان حمایت مالی، بودجه، تسهیلات و اعتبارات لازم از سوی دولت
فناورانه	رسانه‌های جمعی و اجتماعی (فضای مجازی، شبکه‌های اجتماعی و...) رشد و توسعه سریع فناوری‌های نوین اطلاعاتی و ارتباطی
فرهنگی و اجتماعی	امنیت، آرامش و سلامت اجتماعی نگرش موجود و شرایط فرهنگی جامعه اعتقادات و باورهای ارزشی، دینی و مذهبی سطح علمی، آگاهی و صنعتی جامعه مشارکت اجتماعی (کمک و مشارکت دیگران) سازمانهای مردم‌نهاد و گروه‌های اجتماعی

طبق جدول ۵، در نهایت ۱۷ عامل فرعی (کد محوری) در چهار دسته عوامل اصلی نهادی- سیاسی، اقتصادی- مالی، فناورانه و فرهنگی- اجتماعی، به عنوان عوامل مداخله‌گر برای ورود به مدل نهایی شناسایی شدند.

جدول ۶: راهکارها و اقدامات نهایی برای غنی‌سازی اوقات فراغت

راهبردها/کدهای گزینشی	راهکارها و اقدامات راهبردی (کدهای محوری)
راهبردهای مدیریتی و ساختاری	گزینش مدیریت یا معاونت مسئول برنامه‌های فراغتی انجام اقدامات پیشگیرانه با نظارت بر ارتباطات اجتماعی تشکیل کمیسیون سطح ارشد متشکل از اساتید، روحانیون، مبلغان و دانشجویان تغییر در نظام آموزشی جهت ایجاد توازن در برنامه‌های آموزشی و فراغتی راهبرد اصلاح ساختار اداری و تشکیلاتی و حذف مقررات دست‌وپاگیر برنامه‌ریزی نظام‌مند، جذاب و متنوع و جامع برای گذران اوقات فراغت جذب و به کارگیری نیروی انسانی کارآمد و توانمند برای طراحی و اجرا برنامه‌ها
راهبردهای تعاملی	تیم‌سازی برای کشف ظرفیتهای و پتانسیل‌های بالقوه و تقویت گروه‌ها تعامل، مذاکره و تفاهم‌نامه با نهادهای مختلف بیرونی تعامل، همکاری و روابط دوسویه بین نهادهای فرهنگی و دینی درون‌سازمانی بهبود برنامه‌های رسانه ملی و تولید محتوای رسانه‌ای مدرن و جذاب

۳۰۰ ♦ طراحی مدل اثربخشی غنی‌سازی اوقات فراغت دانشجومعلم‌ان ...

راهبردها (کدهای گزینشی)	راهکارها و اقدامات راهبردی (کدهای محوری)
	بهره‌گیری از ظرفیتهای بخش خصوصی و تشکلهای غیر دولتی برای سرمایه‌گذاری
راهبردهای پشتیبان و تسهیلگر	بهره‌گیری از مشوقهای مادی و معنوی برای دانشجویان با ساختار مشارکتی ایجاد انگیزه در دانشجومعلم‌ان با در نظر گرفتن امتیازات خاص مادی و معنوی در نظر گرفتن بودجه و اعتبارات مضاعف توسط دولت برای توسعه و تنوع بخشی شناسایی، ترغیب و هدایت دانشجویان علاقه‌مند به ارائه ایده‌های نو و خاص ایجاد محیطهای توانمندساز، حمایتی و پشتیبان به منظور تقویت افراد
راهبردهای توسعه‌گرا و زیرساختی	مدرن‌سازی و توسعه کمی و کیفی امکانات و زیرساختهای گذران فراغت گسترش و تأمین شرایط ایمن و فراهم آوردن فضاها و امکانات فراغتی
راهبردهای دانشی، فناورانه و آینده‌نگر	انجام مطالعات کاربردی و نیازسنجی مستمر و جامع توسط پژوهشگران آینده‌نگری فعالیتهای فراغتی متناسب با تغییر و تحولات فناوری استفاده از ظرفیتهای فکری، اعتقادی و فرهنگی و علمی گروه‌های مرجع ارزیابی محیطی و آسیب‌شناسی برنامه‌های فراغتی با نگرش سیستمی استفاده از رویکردهای نوین، فناوری‌ها و ابزارهای نوین آموزش و مشاوره در راستای بهره‌گیری بهینه از فضای مجازی و شبکه‌ها
راهبردهای مشورتی و ترویجی	آگاهی‌بخشی جوانان از طریق ایجاد یک کمپین رسانه‌ای ایجاد شبکه‌های اطلاع‌رسانی، آموزش و فرهنگ‌سازی برای بهبود فرهنگ و اقناع ارتقای سلامت روان و تعالی بخشی از طریق اشاعه و ترویج الگوهای صحیح تأکید بر ایجاد تعادل و توازن میان شیوه‌های گذران اوقات فراغت فعال و غیر فعال تغییر دیدگاه و توسعه نگرشها و رفتارهای مرتبط با استفاده از اوقات فراغت

طبق جدول ۶، در نهایت ۳۰ راهکار و اقدام مؤثر (کدهای محوری) در قالب شش راهبرد، شامل راهبردی مدیریتی و ساختاری، تعاملی، پشتیبان و تسهیلگر، توسعه‌گرا و زیرساختی، دانشی، فناورانه و آینده‌نگر و مشورتی و ترویجی و همچنین طبق جدول ۷، ۳۰ پیامد خرد و کلان در قالب پیامدهای فردی و اجتماعی برای ورود به مدل نهایی شناسایی شدند.

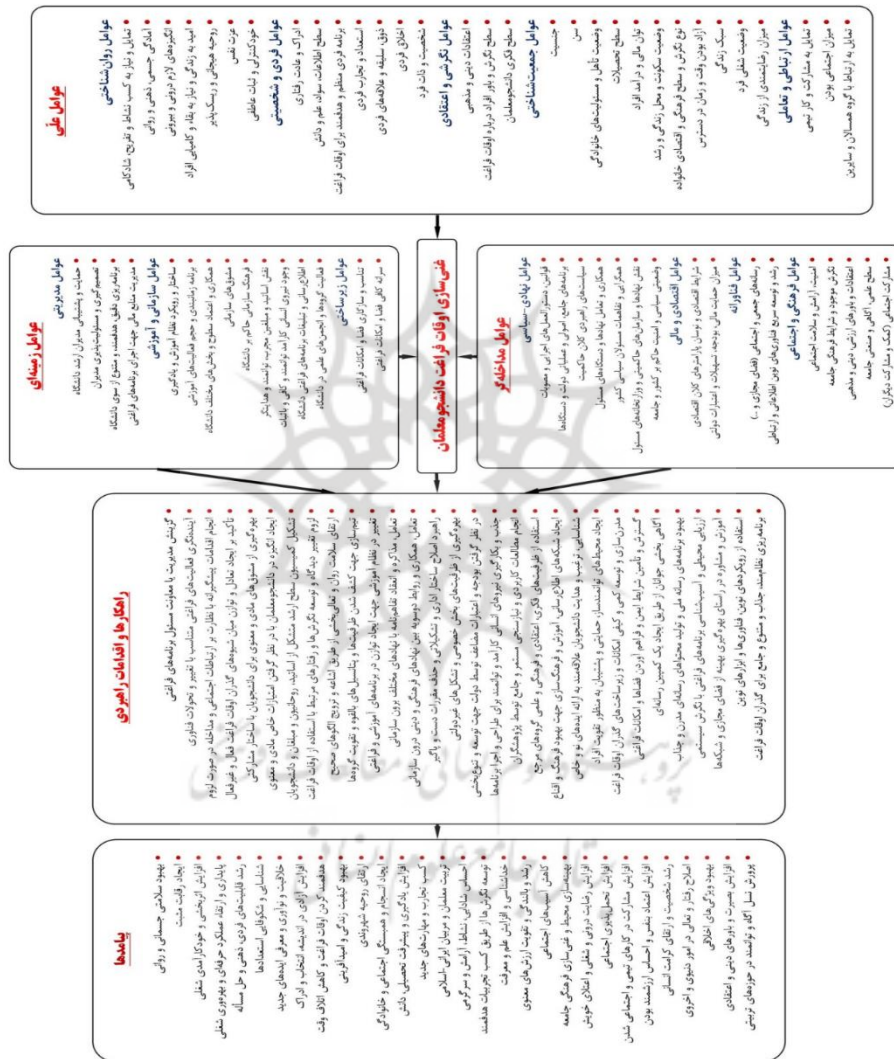
جدول ۷: پیامدهای نهایی ناشی از غنی‌سازی اوقات فراغت

پیامدهای اصلی (کدهای گزینشی)	پیامدهای فرعی (کدهای محوری)
پیامدهای فردی و شغلی	<p>بهبود سلامتی جسمانی و روانی</p> <p>ایجاد رقابت مثبت</p> <p>اجرای بهتر مسئولیتها با افزایش اثربخشی و خودکارآمدی</p> <p>پایداری و ارتقای عملکرد حرفه‌ای و بهره‌وری شغلی</p> <p>رشد و توسعه قابلیت‌های فردی، ذهنی، شناختی و حل مسئله</p> <p>ارتقای روحیه شهروندی</p> <p>بهبود کیفیت زندگی و امیدآفرینی</p> <p>کسب تجارب و مهارت‌های جدید حرفه‌ای و عمومی</p> <p>احساس شادابی، نشاط، آرامش و سرگرمی</p> <p>افزایش تحمل‌پذیری اجتماعی</p> <p>افزایش رضایت درونی و شغلی و اعتلای خویش</p> <p>افزایش اعتماد به نفس و احساس ارزشمند بودن</p> <p>رشد شخصیت و ارتقای کرامت انسانی</p> <p>اصلاح رفتار و تعالی در امور دنیوی و اخروی</p> <p>بهبود ویژگی‌های اخلاقی</p> <p>افزایش بصیرت و باورهای دینی و اعتقادی</p>
پیامدهای اجتماعی و شغلی	<p>شناسایی و شکوفایی استعدادها</p> <p>خلاقیت و نوآوری و معرفی ایده‌های جدید و تولید دانش</p> <p>افزایش آزادی در اندیشه، انتخاب و ادراک</p> <p>هدفمند کردن اوقات فراغت و کاهش اتلاف وقت</p> <p>ایجاد انسجام و همبستگی اجتماعی و خانوادگی</p> <p>افزایش یادگیری و پیشرفت و توسعه علمی، اطلاعاتی و دانشی</p> <p>تربیت معلمان و مربیان ایرانی- اسلامی توانمند و حرفه‌ای</p> <p>توسعه نگرشها از طریق کسب تجربیات هدفمند و لذت‌بخش</p> <p>خداشناسی و افزایش علم و معرفت نسبت به جهان هستی</p> <p>رشد و بالندگی و تقویت ارزشهای معنوی</p> <p>کاهش آسیب اجتماعی و دوری از لذت‌های زودگذر انحرافی</p> <p>بهبودسازی محیط و غنی‌سازی فرهنگی جامعه</p> <p>افزایش همکاری و مشارکت در کارهای تیمی و اجتماعی شدن</p> <p>پرورش نسل آگاه و توانمند در حوزه‌های تربیتی و فرهنگی</p>

۳۰۲ ♦ طراحی مدل اثربخشی غنی سازی اوقات فراغت دانشجویان ...

۳. مدل پارادایمی پژوهش

پس از تحلیل داده‌های به دست آمده، پالایش و نهایی سازی مدل پارادایمی به صورت شکل ۲ طراحی شد.

شکل ۲: مدل اثربخشی غنی سازی اوقات فراغت دانشجویان طبق مدل پارادایمی

د) بحث و نتیجه‌گیری

طراحی الگوی جامع و اثربخش غنی‌سازی اوقات فراغت دانشجومعلم‌ان، همراستا با منشور فرهنگی و اجتماعی دانشگاه فرهنگیان و با تکیه بر راهبردهایی نظیر توجه متوازن به مؤلفه‌های معنویت، عقلانیت، عدالت و آزاداندیشی در برنامه‌های فرهنگی و اجتماعی، ایجاد یکپارچگی و انسجام درونی همه تدابیر و برنامه‌های فرهنگی و اجتماعی، توجه به ملاحظات ارزشی و فرهنگی، حمایت از آزاداندیشی و مواجهه انتقادی خردورزانه، لازم و ضروری بود که در نهایت، پس از گردآوری داده‌ها و اطلاعات اسنادی و میدانی و تجزیه و تحلیل آنها، با بهره‌گیری از فرایند کدگذاری برای تدوین مدل پارادایمی، الگوی غنی‌سازی اوقات فراغت پس از نهایی‌سازی عوامل علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر، راهکارها و اقدامات راهبردی و پیامدها، مبتنی بر ۳۱ عامل فرعی در پنج دسته عوامل اصلی (روان‌شناختی، فردی-شخصیتی، ارتباطی و تعاملی، جمعیت‌شناختی و نگرشی-اعتقادی) به عنوان عوامل علی؛ ۱۵ عامل فرعی در سه دسته عوامل اصلی (سازمانی و آموزشی، مدیریتی و زیرساختی) به عنوان عوامل زمینه‌ای؛ ۱۷ عامل فرعی در چهار دسته عوامل اصلی (فرهنگی و اجتماعی، فناوریانه، نهادی-سیاسی و اقتصادی-مالی) به عنوان عوامل مداخله‌گر؛ ۳۰ راهکار و اقدام راهبردی برای غنی‌سازی اوقات فراغت در قالب شش راهبرد (مدیریتی و ساختاری، تعاملی، پشتیبان و تسهیلگر، توسعه‌گرا و زیرساختی، دانشی، فناوریانه و آینده‌نگر و مشورتی و ترویجی) و ۳۰ پیامد خرد و کلان ناشی از غنی‌سازی اوقات فراغت دانشجومعلم‌ان در قالب دو دسته پیامدهای فردی و اجتماعی طراحی شد.

از جنبه‌های نوآوری این مقاله می‌توان مدعی شد مدلی که در این پژوهش ارائه شده، در مقایسه با سایر پژوهش‌های مشابه که در پیشینه پژوهش اشاره شد، از جامعیت بالایی برخوردار است و بارفع نواقص مدلها و پژوهش‌های پیشین، توسعه‌ای محسوب می‌شود. همچنین به دلیل پرداختن به برخی از جنبه‌های نوین، به ویژه در عصر فناوری اطلاعات و ارتباطات، اقدامات راهبردی پیشنهادی، هم به لحاظ مدیریتی و هم به لحاظ کاربردی، دارای ابتکارات جدیدی است که در صورت بهره‌برداری از آنها می‌توان غنای اوقات فراغت دانشجومعلم‌ان را افزایش داد.

۱. پیشنهادها

بر اساس یافته‌های پژوهش، پیشنهادهای کاربردی ذیل به منظور رفع مسائل پیش روی گذران اوقات فراغت دانشجومعلم‌ان و غنی‌سازی آن پیشنهاد می‌شود.

حمایت مالی و سازمانی از دانشجومعلم‌ان برای راه‌اندازی کسب‌وکارهای فرهنگی - اجتماعی برای تولید محصولات فرهنگی - اجتماعی - سرگرمی در راستای افزایش درآمدهای مالی آنها در اوقات فراغت؛ که برای این کار، تسهیل صدور مجوزها و پروانه‌ها از طریق همکاری با اداره کل کار، تعاون و اجتماعی و سازمان صمت لازم و ضروری است. لزوم تعلیم سواد رسانه و آموزش کاربرد فناوری‌های نوین سخت‌افزاری و نرم‌افزاری (اپلیکیشن‌ها، سیستم‌های آموزشی و کار در محیط و فضای مجازی) به دانشجومعلم‌ان به منظور ارتقای شایستگی‌های مطلوب تربیت‌یافته رسانه‌ای با توجه به سند تحول بنیادین آموزش و پرورش.

طراحی و تدوین دروس تفکر و سواد اطلاعاتی و رسانه‌ای و زیست دیجیتال در برنامه درسی دانشگاه فرهنگیان و معلمان برای بهره‌برداری بهینه از اوقات فراغت در هنگام استفاده از شبکه‌های مجازی و اطلاعاتی و همچنین رویارویی مناسب با فضاهای مجازی و انتقال محتوای مناسب به دانش‌آموزان آینده و ارتقای مهارت و منابع لازم برای حفظ امنیت برخط و افزایش توانایی نقد و بررسی هوشمندانه، تولید مؤثر پیام و مدیریت بهره‌مندی از رسانه‌ها. برگزاری جشنواره سالانه فرهنگی و مسابقات در رشته‌های مختلف حوزه‌های فرهنگی، هنری، علمی، ادبی، قرآنی در دو بخش خواران و برادران از سطح استانی تا کشوری (از فعالیتهای فرهنگی و هنری سمعی - بصری تا فعالیتهای تولید محتوا و نوآورانه در صفحات مجازی، برنامه‌نویسی) و سایر رویکردهای نوآورانه و خلاقانه برای متنوع‌سازی اوقات فراغت.

برگزاری یا هماهنگی برای حضور دانشجومعلم‌ان در کارگاههای مختلف فرهنگی - اجتماعی و دینی، علمی و آموزشی از جمله:

- کارگاههای آموزشی توانمندسازی زوجهای جوان با هدف بهبود مهارتهای همسر‌داری، روابط زناشویی، حل تعارضات و مدیریت زندگی به همراه مشاوره‌های فردی و گروهی در سطح مناطق یا کارگاه آموزشی پیش از ازدواج برای دانشجومعلم‌ان با هدف تحکیم خانواده، صیانت و افزایش جمعیت با همکاری اداره کل مشاوره، بهداشت و سلامت، همچون سایر مراکز دانشگاه فرهنگیان.

- کارگاههای نقد و بررسی فیلمهای جشنواره‌های ملی و بین‌المللی فجر، عمار، اسکار، کن، گلدن گلوب و... از نقطه‌نظرات فرهنگی، اجتماعی، ارزشهای دینی و انقلابی برای ارتقای خودآگاهی از مسائل و مشکلات اجتماع و خارج کشور و رویارویی بهنگام با تهاجم فرهنگی و اجتماعی دشمنان.

هدفمندسازی اردوهای جهادی برای دانشجومعلم‌ان جهادگر در راستای حل مشکلات و تحقق عدالت آموزشی (تدریس و آموزش در مقطع پیش‌دستانی، ابتدایی و راهنمایی با رویکرد تربیتی به دانش‌آموزان)، فعالیتهای عمرانی و سازندگی (مشارکت در ساخت مسکن محرومان با هماهنگی بنیاد مستضعفان)، فرهنگی، اجتماعی و ارزشی (فعالیتهای داوطلبانه مؤمنانه برای حمایت از طبقات ضعیف جامعه یا فعالیتهای داوطلبانه در راستای اجرای مسئولیتهای اجتماعی و زیست‌محیطی با محوریت احیای تالاب عینک، انزلی، سطح شهری و...) در مناطق محروم استان گیلان و استانهای همجوار و دورافتاده با همکاری بسیج دانشجویی پردیس دانشگاه فرهنگیان.

برگزاری جلسات هماهنگی با فرمانداری، ائمه جمعه، رئیس اداره آموزش و پرورش استان، دهیاران، شوراهای محلی و تشکلهای مطالبه‌گری به سبب احصای نظام مسائل شهرها، روستاها و مناطق محروم به منظور اقدامات عملیاتی و بازدیدهای میدانی با رویکرد حل مسائل کلان ملی و در راستای گام دوم انقلاب مبتنی بر استفاده از ظرفیت نیروهای جوان و مستعد، مؤمن برای حل مسائل استانی.

کیفیت‌بخشی به کرسی‌های ترویجی و تأکید بر بسترسازی برای برگزاری کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره دانشگاه فرهنگیان برای تحقق آزادی اجتماعی به معنای حق تصمیم‌گیری و عمل کردن و اندیشیدن برای دانشجومعلم‌ان متناسب با اخلاق، قانون و ارزشهای الهی و عمومی طبق بیانیه گام دوم انقلاب.

رایزنی و مذاکره با مقامات عالی‌استانداری گیلان و شهرداری‌های استان، اداره کل فرهنگ و ارشاد، آموزش و پرورش و دانشگاه‌های استان، سازمان برنامه‌بودجه استان برای همکاری و هماهنگی و همچنین به اشتراک‌گذاری بخشی از منابع مالی و اعتبارات در راستای ایجاد، نوسازی و توسعه عادلانه مراکز گذران اوقات فراغت مجهز به امکانات رفاهی در مناطق مختلف استان و شهرستان برای دسترسی آسان و ارزان دانشجومعلم‌ان؛ در این راستا تخصیص عادلانه امکانات و فضاهای آموزشی بلااستفاده در دانشگاه فرهنگیان و سایر نهادهای مذکور برای استفاده در راستای غنی‌سازی اوقات فراغت می‌تواند کارساز باشد.

راه‌اندازی اردوهای «راهیان پیشرفت» با هدف جهاد تبیین؛ یعنی اردوهای بازدید از پارک‌های علم و فناوری، کارخانجات نوآوری و پردیس‌های شرکتهای دانش‌بنیان در حوزه‌های فناوری الکترونیکی و برقی، تجاری و خدماتی، کشاورزی و پزشکی و دانشگاهی برای نشان دادن پیشرفت‌ها، دستاوردها و افتخارات کشور به دانشجومعلم‌ان به منظور خنثی کردن اخبار منفی و القائات نادرست رسانه‌های خارجی به نسل امروز و ترویج نگاه‌های رهبر معظم انقلاب مبنی بر دانش‌بنیان کردن اقتصاد کشور با سپردن کار به دست مجموعه جوانان مستعد، توانمند و مؤمن.

کارگاه‌های آموزشی و نوآوری با همکاری شرکتهای دانش‌بنیان و رشد فناوری برای تبدیل ایده‌ها و تفکرات نو به محصولات نوین آموزشی- تربیتی، نظیر طراحی اپلیکیشن‌ها یا برنامه‌های کاربردی آموزشی- تربیتی در بستر سیستم‌عامل‌های اندروید و آی.او.اس. کارگاه‌های توانمندسازی و مهارت‌آموزی فناوری‌های نوین رایانه‌ای، آموزش موبایلی، آموزش کار با برنامه‌های کاربردی آموزشی و غیر آموزشی، کارگاه‌های آشنایی با شیوه‌های نوین آموزشی و تربیتی، سواد رسانه‌ای و فرهنگ سایبری.

برگزاری دوره‌های میان‌رشته‌ای آموزش مجازی برای تولید دانش در فضای سایبری در بین دانشجومعلم‌ان از بعد تلفیق محتوا، تلفیق مدرسه و فرد، تلفیق مهارت‌ها و فرایندها و تلفیق گرایبی.

آماده‌سازی محتوای دوره‌های میان‌رشته‌ای، توجه به امکانات فضای آموزش مجازی و زیرساخت‌های اینترنتی دانشگاه، تلفیق محتوای ارائه‌شده در دوره‌ها با زندگی واقعی دانشجویان و پیوند دانش نظری با عمل، ایجاد علاقه به انتقال دانش از دنیای واقعی به فضای سایبری و همچنین نظارت بر ایجاد پیوند بین تمام اجزای مؤلفه‌ها، تجاربی برای غنی‌سازی اوقات فراغت مبتنی بر تحولات فناوریانه عصر حاضر.

ارتقای دانش اساتید دانشگاه فرهنگیان نسبت به برگزاری دوره‌های میان‌رشته‌ای در فرایند تولید دانش سایبری برای هدایت اوقات فراغت دانشجومعلم‌ان در فضای مجازی.

۲. محدودیت و پیشنهاد برای مطالعات آینده

هدف اصلی مقاله، طراحی یک مدل اثربخش برای غنی‌سازی اوقات فراغت دانشجومعلم‌ان بود که به روش کیفی در قالب مدل پارادایمی هدف مد نظر محقق شد؛ اما در این پژوهش، مدل اعتبارسنجی نشد. به منظور اعتبارسنجی مدل، پیشنهاد می‌شود علاقه‌مندان از روش‌های کمی و آزمون‌های مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده کنند.

تشکر و قدردانی

این مقاله از طرح پژوهشی مصوب دانشگاه فرهنگیان استخراج شده است. بدین وسیله بر خود لازم می‌دانیم مراتب تشکر صمیمانه خود را از کارشناس پژوهش استان سرکار خانم جودت و ناظر طرح، خانم دکتر حبیب‌زاده که ما را در انجام و ارتقای کیفی این پژوهش یاری دادند، اعلام داریم.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع

- تیمورنیا، مهین و محمدرضا امام‌جمعه (۱۴۰۱). «طراحی و اعتباربخشی الگوی فعالیتهای فوق برنامه رشته آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان». مطالعات برنامه درسی آموزش عالی، ش ۱۳ (۲۵): ۲۱۵-۲۴۴.
- حامدی، علی‌اکبر؛ صادق رضایی، علیرضا عصاره و روح‌اله کریمی خویگانی (۱۴۰۰). «تعلیم و تربیت دانشجومعلمیان دانشگاه فرهنگیان با تأکید بر قرآن کریم». قرآن و طب، ش ۶ (۲): ۷۳-۸۳.
- حیدری، حمید و سیروس منصوری (۱۴۰۰). «اوقات فراغت و جنسیت: تأملی بر تجربه زیسته دانشجویان دختر دانشگاه شیراز». زن و جامعه، ش ۱۲ (۴۸): ۶۷-۸۲.
- رضایی، شمس‌الدین (۱۳۹۸). «بررسی نحوه گذران اوقات فراغت اساتید، دانشجویان و کارکنان زن دانشگاه ایلام با تأکید بر فعالیتهای بدنی و ورزش». فرهنگ ایلام، ش ۲۰ (۶۵): ۷۵-۹۶.
- رومانی، سعید؛ کبری عالی‌پور و صدیقه فرخی (۱۳۹۸). «شناسایی عوامل بی‌انگیزگی تحصیلی دانشجومعلمیان دانشگاه فرهنگیان: رویکرد پدیدارشناسی». روان‌شناسی تربیتی، ش ۱۵ (۵۴): ۱۷۹-۲۰۶.
- ساعتچیان، وحید؛ سحر پیر جمادی، احمد محمودی و محسن واعظ (۱۴۰۱). «ارزیابی رضایت از نحوه گذران اوقات فراغت طلاب دانشجوی دانشگاه علوم اسلامی رضوی با تأکید بر فعالیت ورزشی». مدیریت در دانشگاه اسلامی، ش ۱۱ (۲۴): ۴۰۱-۴۱۸.
- عبدالهی، محمدحسن؛ وحید ساعتچیان و ربابه برزگر (۱۴۰۰). «تحلیل عوامل مؤثر بر غنی‌سازی اوقات فراغت دانش‌آموزان دختر شهر مشهد با رویکرد تربیتی- ورزشی». تعلیم و تربیت، ش ۳۷ (۱): ۸۹-۱۰۲.
- قدیریان مارنانی، فرناز؛ محمد سلطان حسینی، مهدی سلیمی و شهرام عروف‌زاد (۱۴۰۰). «مدل پارادایمی نهاده‌سازی فعالیتهای فوق برنامه ورزشی دانشگاهی در دانشجومعلمیان دانشگاه فرهنگیان». رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی، ش ۹ (۳۵): ۶۴-۴۵.
- محمدپور، فهیمه (۱۳۹۹). «مدیریت زمان و اوقات فراغت در دانشجویان خوابگاهی با توجه به تعالیم قرآنی». مطالعات قرآنی، ش ۱۱ (۴۴): ۳۴۵-۳۶۹.
- منصوری، مریم؛ فرزام فرزاد و مهرزاد حمیدی (۱۳۹۹). «مدل پارادایمی گذران اوقات فراغت دانشجویان». پژوهشهای فیزیولوژی و مدیریت در ورزش، ش ۱۲ (۴): ۱۴۰-۱۲۵.

- موحّد، علی؛ علی شمّاعی و مهناز بهمنی (۱۴۰۰). «تحلیل عوامل مؤثر بر نحوه گذران اوقات فراغت در شهر تهران (نمونه موردی: منطقه ۲۲)». تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی، ش ۲۱ (۶۰): ۳۶۱-۳۷۷.
- موسوی، سید حسین و حسین کردلو (۱۳۹۶). «بررسی راهکارهای غنی‌سازی اوقات فراغت دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان». علوم ورزش، ش ۹ (۲۵): ۸۲-۶۱.
- Baki Ertekin, A. (2021). "The Effect of Leisure Benefits on Loneliness of University Students". *Asian J. of Education and Training*, 7(3): 189-194.
- Bichescua, A. (2014). "Leisure Time Sport Activities of the Students at Resita University". *Social and Behavioral Sciences*, 117: 735-740.
- Chen, Z. & Y. Liu (2020). "The state of leisure life situation and the meaning of leisure education for college students in China". *International Journal of Educational Research*, 102, 101613: 1-19.
- Garn, A.C. & K.L. Simonton (2022). "Motivation beliefs, emotions, leisure time physical activity, and sedentary behavior in university students: A full longitudinal model of mediation". *Psychology of Sport and Exercise*, 58: 102077-1012100.
- Kelly, C.M.; K. Strauss, J. Arnold & C. Stride (2020). "The relationship between leisure activities and psychological resources that support a sustainable career: The role of leisure seriousness and work-leisure similarity". *Journal of Vocational Behavior*, 117(10): 1-15.
- Nielsen, L.; C. Hinrichsen, K.R. Madsen, M.K. Nelausen, C. Meilstrup, A. Koyanagi, V. Koushede & Z.I. Santini (2022). "Participation in social leisure activities may benefit mental health particularly among individuals that lack social connectedness at work or school". *Mental Health and Social Inclusion*, 25(4): 341-351.
- Qiu, Y.; H. Tian, Y. Lin & W. Zhou (2019). "Serious leisure qualities and participation behaviors of Chinese marathon runners". *International Review for the Sociology of Sport*, 1-18.
- Sanchez-Torres, J.A.; Y.L. Hernandez Fernandez & C. Perlaza Lopera (2023). "Factors influencing university students in conducting ecotourism". *Journal of Tourism Futures*, In Press.
- Santini, Z.I.; V. Koushede, C. Hinrichsen, M.K. Nelausen, K.R. Madsen, C. Meilstrup, A. Koyanagi & L. Nielsen (2022). "Challenging leisure activities and mental health: are they more beneficial for some people than for others?". *Mental Health and Social Inclusion*, 26(1): 34-46.
- Wang, P.; X. Wei & X. Yingwei (2022). "The Impact of Residents' Leisure Time Allocation Mode on Individual Subjective Well-being: The Case of China". *Applied Research Quality Life*, 17(1): 1831-1866.
- Xu, M.; Y. Zhou, Q. Yan, P. Ke, X. Yin & Y. Gong (2023). "Engagement in leisure activities and cognitive function by socioeconomic groups in China: A prospective cohort study". *Journal of Affective Disorders*, 327: 362-367.
- Yuzgenc, A.A. & M.C. Koc (2022). "Investigation of University Students' Participation in Leisure Activities and Their Leisure Motivation During

- the Covid-19 Pandemic Period". *International Journal of Education Technology and Scientific Researches*, 7(19): 1938-1951.**
- Zarotis, G.F. & W. Tokarski (2020). "**Leisure time: Behavioural Factors, Course of Life and Lifestyle**". *European Journal of Business and Management Research*, 5(2): 1-7.
 - Abdollaahi, M.H.; V. Saaatchiaan & R. Barzegar (2021). "**Factors Involved in Enrichment of Female Students' Leisure Time in the City of Mashhad**". *Journal of Education(QJOE)*, 37(1): 89-102.
 - Ghadirian Marnani, F.; M. Soltan Hosseini, M. Salimi & S. Aroofzad (2021). "**The paradigm model of institutionalization of academic extracurricular sports activities for student (prospective or future) teachers of Farhangian University**". *New Trends in Sport Management*, 9(35): 45-64.
 - Hamedi, A.A.; S. Rezaei, A. Asareh & R. Karimi Khoiyani (2021). "**Educating Student Teachers of Farhangian University with Emphasis on the Holy Quran**". *Quran and Medicine*, 6(2): 73-83.
 - Heydary, H. & S. Mansoori (2021). "**Leisure Time and Gender: A Reflection on the Lived Experience of Female Students of Shiraz University**". *Quarterly Journal of Woman and Society*, 12(48): 67-82.
 - Mansouri, M.; F. Farzan & M. Hamidi (2020). "**Paradigm Model of Students' Leisure Time Spending**". *Sport Physiology & Management Investigations*, 12(4): 125-140.
 - Mohammadpoor, F. (2020). "**Time Management and Leisure Time of Students in Dormitory According to Quranic Learnings**". *Quarterly Sabzevaran Fadak- Quranic Studies Journal*, 11(44): 345-369.
 - Mousavi, S.H. & H. Kordalo (2017). "**Investigating ways to enrich students' free time at Islamic Azad University, Zanjan branch**". *Sport Sciences Quarterly*, 9(25): 61-82.
 - Movahed, A.; A. Shamaei & M. Bahmani (2021). "**Analysis of Effective Factors on the way of spending of leisure time in Tehran (Case study: District 12 of Tehran)**". *Journal of Applied researches in Geographical Sciences*, 21(60): 361-377.
 - Rezaei, S. (2019). "**Study of Spending Leisure Time of Female Professors, Students, and Staffs at Ilam University with Emphasizing on Physical Activities and Sport**". *Ilam Culture*, 20(64-65): 75-96.
 - Roomani, S.; K. Alipour & S. Farokhi (2019). "**Identify factor of Academic Immaturity Student-Teachers in University of Cultural Studies: A Phenomenological Approach**". *Educational Psychology*, 15(54): 179-206.
 - Saatchian, V.; S. Pirjamadi, A. Mahmoudi, M. Vaez (2023). "**Evaluating the satisfaction of Leisure Time of Students Razavi University of Islamic Sciences with Emphasis on Sport Activities**". *Iranian Journal of Management in the Islamic University*, 11(24): 401-418.
 - Teimoorinia, M. & M. Emamjomeh (2022). "**A Model of Extracurricular Activities in the Field of Primary Education at Teacher Training University**". *Journal of higher education curriculum studies*, 13(25): 215-244.